

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere:

1991. évi LXIV. Törvény a Gyermek jogairól

1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról és módosításai

-95.§-a (1) bekezdésének j) – Óvodai integrációs program

2003. évi CXXV. Törvény az “Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”

1997. évi XXXI. Törvény a “Gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”

149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet a “Gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”

11/1994. (VI.8.) MKM rendelet, módosította a 30/2004. (X.28.)OM rendelet a “Nevelési-
oktatási intézmények működéséről” és módosításai

-20/B. § a) gyermek fejlődésének nyomonkövetése

b) ennek dokumentálása, fejlesztési terv készítése, szülők tájékoztatása

-Vegyes rendelkezések: 39/D, 39/E képesség-kibontakoztató felkészítés, óvodai személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program)

3/2002. (II.15.) OM rendelet a közoktatás minőségbiztosításáról és minőségfejlesztéséről

32/1997. (XI.5.)MKM rendelet a “Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve”
kiadásáról

1021/2004. (III.18.) Kormányrendelet a romák integrációjáról

**A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos
alapprogramjáról**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a
köznevelési intézmények névhasználatáról

32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének
irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól

**Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének
biztosításáról**

Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Mottó:

„Ha a gyermekek biztonságban érzik magukat,
 Megtanulnak hittel élni.
 Ha a gyermekek megerősítve élnek,
 Megtanulják magukat szeretni.
 Ha a gyermekek elfogadva és barátságban élnek,
 Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban!”
 (Dorothy Law Holt)

TELEPÜLÉSÜNKRŐL, ÓVODÁNKRÓL

Sarkadkeresztúr község Békés megye északkeleti részén, a román országhatár közelében helyezkedik el.

Az igazgatási területen belül három különálló részből áll: a központi belterület, Varsányhely és Kisnyék. A település közigazgatási területe nyugaton Sarkad, délen Sarkad és Méhkerék, keleten Újszalonta és Mezőgyán, északon Okány közigazgatási területeivel határos.

Sarkadkeresztúr lakosainak száma nem éri el az 1700 főt. A településen rendkívül magas a munkanélküliek száma. A szülők többségének nincs munkahelye, mégis igénylik gyermekeik számára az óvodát, mert elismerik, fontosnak tartják az óvoda nevelő-oktató-személyiségfejlesztő szerepét. A harmadik életévüket betöltött gyermekek 95%-a kezdi meg az óvodai életet.

Az óvoda, mint szolgáltató intézmény, a feladatát csak úgy képes betölteni, ha a családok életkörülményeit nyomon követi és elemzi, hiszen az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azzal összehangolva lesz eredményes. Ennek érdekében ápoljuk a jó hagyományokat: családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, közös rendezvények, kirándulások alkalmával.

Intézményünk 2013. január 1-jétől önállóan működő oktatási-nevelési intézmény. **Sarkadkeresztúr Község Önkormányzata Óvoda Intézménye** néven.

Az intézmény címe: 5731 Sarkadkeresztúr Rákóczi u. 10.

A jelenlegi székhelyünkön 2007. szeptember 1-je óta működünk, egy meglévő épületből kialakított, uniós követelményeknek is megfelelő épületben. Az óvoda a település központjában található, a Napközi konyha mellett.

Személyi feltételek:

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak (dajkák) összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Az óvoda minden dolgozójának feladata, hogy megvalósítsa a nemzetiséghez tartozó, és a migráns gyermekek nevelésével kapcsolatos célkitűzéseket. Fontos, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A személyi ellátottság intézményünkben:

- 3 fő felsőfokú végzettségű óvodapedagógus (ebből 1 fő szakvizsgázott – vezető óvodapedagógus)
- 2 fő dajka (ebből 1 fő szakképzett)

Az óvoda férőhelye: 50 fő

Nyitva tartás: 7⁰⁰-16³⁰ óráig a szülők igénye szerint.

Az óvoda két részben osztott csoporttal működik:

- kis-középső csoport (3-4-5 évesek)
- nagy-középső csoport (5-6-7 évesek)

Az intézményünkbe a környékbeli településekről is járnak gyerekek: Mezőgyánból és Nagygyantáról. Valamint Sarkadkeresztúr külterületeiről: Kisnyékről és Varsányhelyről.

Tárgyi feltételek:

Az épületben 2 csoportszoba található, 46 m² alapterületűek, mindegyikhez kiszolgáló helyiségek tartoznak (öltözők és mosdók), van egy ebédlő helyiségünk a nagycsoportosok számára, és egy különálló épületben tornaszoba, amihez szintén kiszolgáló helyiségek is tartoznak. Ezen kívül 1 vezetői iroda, 1 elkülönítő szoba, 1 felnőtt öltöző, 1 felnőtt mosdó, 1 felnőtt WC, 1 tálaló konyha, 1 mosókonyha, 1 szertár, 1 raktár található az épületben.

Hatalmas udvarunk a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja.

Játszóparkunk gazdag mozgástevékenységre ad lehetőséget (mászásra, kúszásra, futásra, labdajátékokra stb.) Az udvari játékeszközeink megfelelnek az európai uniós követelményeknek.

Eszközrendszerünk bővítését pályázatok útján biztosítjuk.

AZ ÓVODA HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Programunk az Országos Alapprogramra épül, hangsúlyozza a gyermekközpontúságot, az óvoda funkcióinak, szerepének, nevelési rendszerének hatékonyságát. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával. A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvoda arculatát a nevelőtestületben együtt tevékenykedő óvónők alakítják, pedagógiai hitükkel, módszereikkel, közösen vállalt értékeikkel. Pedagógiai programunkat a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program alapján fogalmazzuk meg, helyi sajátosságainkat, céljainkat figyelembe véve. Egyes helyeken kiegészítettük, máshol módosítottuk ezt a választott programot, hiszen nevelőtestületünk nyitott az innovációra.

1. Gyermekképünk

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Komplex nevelői hatásokkal biztosítjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekek öntevékeny, boldog, alkotni tudó személyisége erősödjön. Olyan tulajdonságokkal rendelkeznek gyermekeink, amelyek az eredményes életvezetés szempontjából lényegesek. Elfogadják a másságot, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Nyitottak, eredményesen kommunikálnak, tudnak együttműködni társaikkal. Testi-lelki harmóniában vannak önmagukkal és környezetükkel. Fejlődésük önmagukhoz mérten folyamatos, amelyben természetes módon megmutatkozhat a kiemelkedő ugrásszerű fejlődés, a stagnálás, vagy esetenkénti visszaesés is. Olyan gyermekek nevelése a célunk, akik nyitottak a világra, amelyben jól eligazodnak, érzelmileg gazdagok és érdeklődők, településünkhöz kötődnek, értékelni tudják önmagukat és képesek mások elfogadására.

Legfontosabb és legnagyobb érték - számunkra is - a gyermek!

Szeretnénk, hogy az óvodánkba járó gyermek – a családi nevelést tiszteletben tartva - vidám, gondtalan, boldog éveket töltene intézményünkben.

2. Óvodaképünk

Óvodánkban a ránk bízott gyermekeket úgy neveljük, fejlesztjük, hogy valamennyi tevékenységük megfeleljen életkori és egyéni sajátosságaiknak, fejlődési ütemüknek. A családokkal együttműködve, a családi nevelés kiegészítéseként biztosítjuk a gyermekek mindenkifelett álló érdekének érvényesülését. Az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciókat az egészséges, biztonságos és derűs óvodai környezet megteremtésével teljesítjük, miközben a gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Változatos tevékenységi formák biztosításával a gyermeki személyiség sokszínű és

differenciált fejlesztését valósítjuk meg, különös támogatásban részesítve a kiemelt figyelmet érdemlő gyerekeket. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását. Bár óvodákban jelenleg nincsenek migráns gyerekek, de kötelességünknek tartjuk, hogy a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítsuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Óvodánkban részben osztott csoportok működnek, ezért figyelembe kell vennünk a gyerekek eltérő igényeit, amelyek az életkori sajátosságokból adódnak. Ismernünk kell gyermekeink testi, lelki szükségleteit. A gyermekközpontúság, az otthonosság, az érzelmi biztonság jellemzi nevelő munkánkat.

3. Cél- és feladatrendszer

Az óvoda funkciója:

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció konkrét tartalma:

A társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésen alapuló újratermelése.

A kommunikáció konkrét tartalma:

A közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

A gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig vehet részt az óvodai nevelésben. A törvénymódosítás következtében – a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 45§ (2)-(4) – azok a gyermekek, akik augusztus 31-ig betöltik a 6. életévüket, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válnak. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

a.) **a teljes gyermeki személyiség fejlesztését** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

b.) **az életre való felkészítést** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Megőrizve a gyermekkor nyugalmát és derűjét, az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

A tevékenységekben eredményre törekvés, akadályok leküzdésére nevelés, az akarat fejlesztése.

A gyermekek változó, eltérő szükségleteinek figyelembevételével a hiányzó szokások kialakítása, az eltérő családi értékek toleranciája, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok fokozottabb mentális, érzelmi és szociális támogatása.

Óvodánkban, mint nevelési intézményben a gyermekek szeretetteljes gondozásának biztosítása, az egészséges életmód jó szokásainak, a vizuális, a zenei, a szóbeli, az anyanyelvi műveltségnek a megalapozása.

Esztétikai és etikai élmények nyújtásával, a pozitív értékek iránti fogékonyság formálása, az alkotás, az esztétikum létrehozásának ösztönzése.

A nevelés folyamatában az óvodások társas élet szabályaihoz való alkalmazkodásának fejlesztése, az alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok kialakítása.

A kapcsolatteremtés a kommunikációs készség, önkifejezés eszközeinek fejlesztése. Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása, a beszédöröm biztosítása.

Feladatunk, hogy megerősítsük, esetenként pótoljuk azokat az elemi szokásokat, amelyeket a család életrendje alakít ki a gyermekben.

A nevelés folyamatában minél több tapasztalatszerzési lehetőséget megragadva, úgy vezessük el a gyermeket az óvodás kor végéig, hogy az új feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s eközben játékban gazdag, teljesítménystressz-mentes, boldog gyermekkorát megőrizhesse.

4. Integrációs stratégia kialakítása

Célunk: az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek és szükségleteinek kényszer nélküli szabad kibontakoztatása, az egyéni és az életkori sajátosságok figyelembevételével, az alapvető gyermeki jogok biztosításával.

- A sajátos nevelési igényű gyerekek szakszerű ellátása. Nevelésükhöz egyénre szabott, fejlesztő programot dolgozunk ki, melyet a „Egyéni fejlesztő napló”-ban rögzítünk.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, szocializációjának segítése, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A hátrányos, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beóvodáztatása három, de legkésőbb négy éves kortól történjen meg, mely későbbi iskolai tanulmányainak sikeresebb folytatását, a gyermek esélyeinek növekedését eredményezheti.
- Az egyéni fejlődési ütemeltolódások figyelembe vételével minden egyes gyermek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése, a személyiségfejlesztés érdekében.

Valljuk, hogy „...a gyermek magában hordozza fejlődésének, önmegvalósításának minden csiráját.” A gyermek megélt élményei, érzelmi élete, korábbi ismeretei egyedi és gazdag lényé formálják őt.

„A mi feladatunk, hogy hagyjuk szabadon megnyilvánulni, a lehető legkevesebb kényszerrel, hogy érezzék vele gazdagságát, és felismertessük értékeit.”

(Célestin Freinet)

4. 1. Nevelési tervünk megvalósulásának várható eredményei:

- A családot sikerül elfogadóbbá tenni az óvodával szemben.
- Esélyt adunk arra, hogy a gyermekek képességüknek megfelelően teljesítsenek.
- Növekszik a 3 éves kortól óvodába kerülő halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma
- Iskolai tevékenységre képes gyermekek nevelése.
- Várhatóan kevesebb kudarc éri a gyerekeket az iskola első osztályában.

4. 2. Az iskolába való bekerülés előkészítése

Az óvodából az iskolába való átmenet segítése

Az óvodába lépés időpontjában a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esetében a szociális, értelmi, mentális területen tapasztalható szembetűnő lemaradás, ezért a személyiség fejlesztése is e területek intenzív gondozásával, fejlesztésével eredményes. Ehhez szükséges a 3 éves kortól való beóvodázás.

A partneri kapcsolat minőségének javítása: párbeszéd az óvodapedagógusok és a tanítók között, kölcsönös hospitálások, részvétel nevelési értekezleteken, látogatások intézményeinkben.

Óvodai nagycsoportosok látogatása az iskolában.

Óvodapedagógusok látogatása az első osztályban.

A tanköteles korú gyerekek rendszeres óvodába járásának nyomon követése. (szükség esetén élünk a törvény adta lehetőségekkel)

A nagycsoportos gyermekek szülei részére az óvodában tájékoztató megbeszélést tart az iskola képviselője.

Az iskolai beilleszkedést segítő program kidolgozása az iskola alsós nevelőivel közösen.

5. Az óvodai nevelés és alapvető feladatai a személyiségfejlesztés terén

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkori, szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. Az óvodai nevelés feladata tehát az óvodáskorú gyermekek szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

1 egészséges életmód alakítása

2 érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása

3 anyanyelvi,- értelmi fejlesztés megvalósítása

5.1. Az egészséges életmód alakítása:

Az emberek testi-lelki egészségének állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk. Az óvodában az életritmus, táplálkozás, testápolás, öltözködés, pihenés, edzés, mozgás megszervezésével, valamint az ezekhez kapcsolódó tevékenységekkel az óvónő alapvető szokásokat alakít ki nevelőmunkája során. Az említett tevékenységekkel mintát nyújt a gyermeknek, akiben várhatóan kialakul az egészséges életmód iránti igény.

A helyes életritmus kialakítása a gyermek egészséges testi-lelki és szellemi fejlődésének alapfeltétele.

Az óvoda feladata, hogy a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve alakítsa ki a rendszerességet tükröző napi életritmust, amely a gondozás központi kérdése. Így a gyerekek oldott, kellemes légkörben töltik el az óvodai éveket.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A nevelés célja az óvodai életritmus és a családi élet szokásrendszerének összehangolása.

Az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermekek egészségének védelme, testi fejlődésének elősegítése, természetes mozgásigényük kielégítése, egészségének óvása, megőrzése, az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- megfelelő higiéniai szokásainak alakítása a szülők, óvónők és segítő szakemberek segítségével és közreműködésével;
- egészséges és biztonságos környezet, megfelelő óvodai életritmus kialakításával testi-szellemi fejlődésük segítése, fontos a jól megválasztott napirend, a szeretetteljes követelés, az értelmes rend;
- az eltérő környezetből érkező gyermekek tolerálása, a negatív különbségek csökkentése;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások:

a.) Táplálkozási szokások

A kisgyermek optimális fejlődéséhez elengedhetetlen a megfelelő táplálkozás. Óvodánkban napi háromszori étkezést biztosítunk a gyermekeknek. Az óvodának nincs saját konyhája, így a helyes étrend összeállításához csak javaslatokat tehetünk, hogy a gyermekek étrendje kellően változatos és megfelelő tápanyag-összetételű legyen. Fontosnak tartjuk az étkezés megszervezését, kulturált lebonyolítását. Az étkezési szokásokat a folyamatosság elvét követve úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon. A gyermekek számára lehetővé tesszük, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

b.) Higiénés szokások

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az egészséges életmódjukhoz hozzátartozik testük, ruházatuk rendszeres gondozása, tisztántartása. A

testápolási szokások kialakításában fontos az óvodai és a családi gondozási szokások kialakítása.

c.) Alvás – pihenés szokásai

A nyugodt pihenés feltétele a tiszta levegő és a csend. Alvás előtt alapos szellőztetéssel biztosítjuk a csoportszoba megfelelő hőmérsékletét. A gyermekek minden felesleges ruhaneműt levetnek, pizsamában alszanak. A pihenés ideje alatt is maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat. Az alvás alatti nyugalmat igyekszünk fenntartani, de figyelembe vesszük a gyermekek eltérő alvásigényét.

d.) Testedzés, testmozgás szokásai

A gyermekek egészséges életmódját a mindennapi rendszeres edzés által biztosítjuk. Arra törekszünk, hogy óvodásaink sokat tartózkodjanak a szabadban. Gondozott, változatos játékokkal felszerelt udvarunkon igazi élményt jelentenek a gyermekek számára a friss levegőn eltöltött percek.

Nyáron jó idő esetén a víz edzőhatását is megismerik a gyermekek. Az óvoda udvarán felállított gyermekmedencében élvezhetik a nyár örömeit.

A mindennapi szabad mozgás az óvodáskorú gyermek harmonikus fejlődésének elengedhetetlen feltétele. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, különféle mozgáselemeket szabadon választják, egyénileg gyakorolják. Ezen túl a szervezett testnevelési foglalkozások alkalmával, valamint különféle mozgásos játékokban nyílik lehetőség a mozgáskoordináció fejlesztésére. Lehetőségünk van rövidebb séták, kirándulások megszervezésére, amelyek a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt is jelentenek a csoportok számára.

e.) Öltözködés szokásai

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, és egyúttal fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát. Segítséget nyújt a helyes öltözködési szokások kialakításában. Az óvónő a szülőkkel együtt törekedjen arra, hogy a gyermek öltözete mindig többretegű és praktikus legyen, a gyermek kényelmét szolgálja, a szabad mozgásnak ne szabjon gátat. Óvodánkban váltócipő használata kötelező. Váltóruhát minden gyermek tarthat, a kiscsoportos óvodások szüleitől ezt külön kérjük. A gyermekek öltözködésében koruknak megfelelően segítséget nyújtunk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- 1 A gyermekek önállóan öltözködnek, mosakodnak, törölköznek.
- 2 Önállóan használják a WC-t, vigyáznak a rendre.
- 3 Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán tartják.
- 4 Higiénikusan használják a zsebkendőt.
- 5 Környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- 6 Helyesen használják az evőeszközöket.
- 7 Önállóan étkeznek.
- 8 Önálló tevékenységre, feladatmegoldásra képesek.

5. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

A beszoktatás rendszere:

- mindkét óvodapedagógus jelenléte a beszoktatás első napjaiban
- a szülők jelenléte az első napokban a gyermek igénye szerint

Fontosnak tartjuk, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermeket. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés kell, hogy jellemezze. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit. Egymás elfogadására és tiszteletére nevelünk. Tudatosítjuk és elmélyítjük az együttélés szabályait, a segítőkészség, bizalom, részvét, örömszerzés, bánatkozás felismerését, annak átélését, a szokás- és normarendszer megalapozását. A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. Ügyelünk arra, hogy a gyermek én-tudata megerősödjön, én-képe a különféle tevékenységek és kapcsolatok során differenciálódjon. Így kívánjuk elérni, hogy minden gyermek a csoportnak egyedi, színes tulajdonságokkal rendelkező tagja legyen.

5. 3. Az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Nagy figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek, rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Kognitív tevékenység alapozza meg a közvetlen tapasztalatszerzést és az ezzel kapcsolatos ismereteiket.

Fontosnak tartjuk:

- az utánzásra épülő játékos tanulással együtt a felfedezéseket, és a komplex tapasztalatszerzést,
- a pszichikus funkciók intenzív fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladata:

- a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése,
- a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára épülő változatos tevékenységek biztosítása,
- értelmi képességek differenciált fejlesztése,
- a szociálisan és/vagy pszichésen hátrányos helyzetű gyermekeknek többoldalú ismeretnyújtás, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, egyéni fejlesztés,
- kreatív képességek kibontakoztatásával a tehetséges gyermekek fejlesztése,
- mozgásfejlesztés (nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék, irányok) az értelmi képességek alakulása érdekében

Az óvónők az óvodába lépéskor felméri, hogy a gyermek értelmi funkciója milyen szinten áll, mi érdekli. Tapasztalatot szereznek a gyermek mozgásfejlettségéről. Megfigyelik, kik azok a gyermekek, akik különös érdeklődést mutatnak, vagy éppen ellenkezőleg, kevésbé érdeklődők az egyes tevékenységek iránt. Ezek a megfigyelések képezik a differenciált egyéni fejlesztések alapját.

Célunk:

Az anyanyelvi nevelés célja a tiszta, értelmes beszéd kialakítása, a gyermekek szókincsének és beszédkészségének fejlesztése.

Feladatok:

- 1 Az anyanyelvi nevelés szerves része az óvodai nevelés egész folyamatának. A szocializáció során a beszéd a gyermek számára a környezettel való érintkezés eszközevé válik. A beszéd által fejlődik a gyermek önkifejezése, gondolkodása, kapcsolatteremtő készsége. A helyes és szép beszéd fejleszti esztétikai érzékét. A biztonságot nyújtó csoportlétkör motiválja a gyermeket, beszédkedve megélelni. Az óvónő kifogástalan, helyes beszédével nyújtson modellt a gyermekek számára, kérdéseivel fejlessze a gyermekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket.
- 2 Az óvodai évek során a gyermek legfőbb tevékenysége a játék. Lehetőség szerint erre építve kell minden alkalmat kihasználni a kommunikáció fejlesztésére. A szerepjátékok, párbeszéd, a dramatizálás és bábozás alkalmával kiemelt lehetőség nyílik a helyes, artikulált, tiszta beszéd kialakítására, de természetesen minden kínálkozó alkalmat megragadunk, hogy beszélgetést kezdeményezzünk az egyes gyermekekkel vagy gyermekcsoportokkal. A gyermekek mondanivalójának nagy jelentőséget tulajdonítunk, igyekszünk minden közlést meghallgatni, a hozzánk intézett kérdések soha nem maradnak megválaszolatlanul. A meséken, verseken, mondókákon, nyelvi játékokon keresztül gyarapodik a gyermekek aktív és passzív szókincese, fejlődik a memóriájuk, figyelmük. A mondókák, énekek ismételtetése segíti a szavak pontos kiejtését és a helyes artikuláció elsajátítását.
- 3 A kommunikációs nevelés során nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy a gyermekek eltérő nyelvi kóddal kerülnek az óvodába. Az óvodai nevelés során arra törekszünk, hogy a gyermekek egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve csökkentjük ezeket az eltéréseket, továbbá gondoskodunk arról, hogy a beszédhibás gyermekekkel logopédus foglalkozzon.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- 1 A gyermekek megfelelő hangsúllyal és kellő tagoltsággal beszélnek
- 2 Tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat.
- 3 A gyermekek szókincsének és beszédkészségének fejlettsége lehetővé teszi ismereteik, mondanivalójuk összefüggő értelmes közlését.

- 4 Határozott feleletet adnak az óvónő által feltett kérdésekre és maguk is képesek értelmes kérdéseket alkotni.
- 5 El tudják mesélni élményeiket.
- 6 Érdeklődéssel hallgatják a gyermekirodalom és a népköltészet nekik szóló alkotásait, és maguk is szívesen elevenítenek fel számukra már ismert és kedvelt meséket, meserészleteket, verseket.

6. Nevelési alapelveink

- A gyermeki személyiség tiszteletben tartása.
- A gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítása.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs óvodai légkör biztosítása.
- A gyermeki szükségletek figyelembe vétele.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- A hátrányokkal küzdők és a tehetséges gyermekek differenciált segítése.
- A gyermek - mással nem helyettesíthető - *játékhöz való jogának tiszteletben tartása*.
Valljuk, hogy minden családnak és gyermeknek joga és szüksége van arra, hogy:
 - a társadalom teljes jogú tagja legyen akár egészséges, akár sérüléssel él, tudása, képessége szolgálja a közösséget;
 - ennek érdekében teljes jogú tagként vegyen részt az óvodában, iskolában, szociális gondozásban, egészségügyi ellátásban, pihenésben, szabadidő eltöltésében, stb.;
 - olyan szolgáltató rendszerben gondoskodjanak róla, amelyben tiszteletben tartják őt és családját, biztosítják, hogy a számára legmegfelelőbb szolgáltatást választhassa;
 - a család - és a szakemberek egyenrangú félként együttműködjenek a gyermek gondozása, szolgáltatása tervezésében, döntések, programok megvalósításában, a stratégia, a szabályozások alakításában;
 - a sajátos nevelési igényű kisgyermek esetében is felismerjék, hogy egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.

Gondoskodunk:

- az érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkörről,
- a testi, szociális és értelmi képességek alakításáról,
- a gyermekközösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékra,
- a tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről,
- a fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi és tárgyi környezetről.

Minden tevékenységünkkel a gyermekek **komplex személyiségfejlesztését** szolgáljuk, ennek eredményeképpen válik a gyermek alkalmassá arra, hogy az iskolai tanulmányait megkezdje. A játék- és munkajellegű tevékenységekkel, a napi és hetirend működtetésével mód van arra, hogy a **közösségi életre** felkészítsük gyermekeinket. A közösségben való együttműködési formák gyakorlásával érzük el ezt.

A rész-képesség-hiányok tüneteinek esetén külső szakemberek bevonásával igyekszünk a problémát feltárni és a személyre szabott fejlesztést megvalósítani.

A **szociális hátrányok** esetén minden segítséget, törvény adta lehetőséget biztosítunk.

7. A tevékenységek tartalma

1. Játék- és tanulási tevékenység

2. Munkatevékenység

3. Szabadidős tevékenység

4. Társas- és közösségi tevékenység

7. 1. Játék-és tanulási tevékenység

A **játék** a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. Kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé kell, hogy váljon.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik az óvoda napirendjében, időbeosztásában is.

Az óvodapedagógus feladatai a játéktevékenységgel kapcsolatosan:

- megfelelő hely, idő, tárgyi feltételek biztosítása a különböző játékformákhoz: a gyakorló játékokhoz, a szimbólikus-szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
- megfelelő légkör megteremtése, magatartásával az életöröm kifejezője legyen
- biztosítsa a gyermekek személyiségi jogait
- személyes kapcsolat kialakítás egyénenként, érzelmi közelségével teremtse meg a gyermek számára az elfogadást és az együttműködést
- ötletadás, tapintatos játékirányítás, érdeklődés, tapintatos konfliktuskezelés
- egyéni, differenciált fejlesztés - a segítő szakemberek közreműködésével

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 A gyermekek képesek kitartóan, több napon keresztül egyazon játék témában együttesen részt venni, önfeledten játszani.
- 2 Bonyolult építményeket hoznak létre.
- 3 A szabályjátékokban örömmel részt vesznek, képesek egyszerű, követhető szabályokat betartani.
- 4 Játékukban a szerepjáték dominál.
- 5 Az ismert meséket többször megjelenítik, dramatizálják, bábozzák.
- 6 A felnőttekkel és társaikkal való kapcsolatteremtésük kulturált.

Programunkban a **tanulás** egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében tudatosan szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, és a képességek fejlesztése. A gyermekek cselekvő aktivitására épülő tapasztalatszerzést és játékoságot helyezünk előtérbe. *A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik* óvodáskorban. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás, felfedezés, sokoldalú cselekedtetés, a világ komplex érzékelése, észlelése, a gyerek kreativitásának erősítése lehet a tanulás kiinduló alapja. A tanulás során megszereznek a gyermekek tapasztalatait, alakítjuk világvéleményüket

Az óvodai tanulási folyamatban az óvodapedagógus feladatai:

- tartsa szem előtt a gyermekek életkori sajátosságait, igazodjék a kognitív funkciók fokozatos fejlődéséhez, vegye figyelembe a gyermeki gondolkodásmód jellemzőit,
- a gyermekek egyéni fejlettségi sajátosságait tartsa tiszteletben, vegye figyelembe az eddig elért értelmi fejlődés ütemét, szintjét, az adott tájékozottságot, a gyermek kifejezőkészségét
- motiválja a gyermeket eszközökkel, vonzó célokkal, perspektívákkal
- tehetséggondozás, felzárkóztatás (prevenció, korrekció)
- cselekedtetéssel, problémahelyzetek teremtésével aktivizálja a feladatmegoldásra
- nyújtson stabil érzelmi bázist, amely a harmonikus együttműködés és a fejlődés alapja
- személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 A gyermekek az óvodáskor végére (hat-hét éves korra) olyan testi-lelki, szociális fejlettségi szintet érnek el, amely alkalmassá teszi őket az iskolába lépéshez. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- 2 Szándékosan képesek irányítani mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségletük kielégítését.
- 3 Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.
- 4 Növekszik a figyelem tartama és terjedelme.
- 5 A gyermekek érthetően és folyamatosan kommunikálnak.
- 6 Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- 7 Képesek a felnőttekkel és gyermektársaikkal való kapcsolatteremtésre, együttműködésre.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. 2. Munka tevékenység

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény-és állatgondozás stb.).

A gyermek munka jellegű tevékenysége önként – azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. A saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodapedagógus feladatai a munkajellegű tevékenységekben:

- minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve, képessége szerinti munkát végezzen,
- tanítsa meg a gyerekeket az eszközök biztonságos, másokat nem veszélyeztető használatára,
- személyes példájával - szükség esetén segítségnyújtással - örömeivel motiválja a gyerekeket munkatevékenységre,
- fejlesztő értékelésével erősítse a pozitív hozzáállást, eredményt.
- tudatosan használja a munka jellegű tevékenységek közösségi kapcsolatokat alakító, kötelességteljesítés alakító erejét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 A gyermekek önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos feladatokat (étkezés, öltözködés, tisztálkodás).
- 2 Szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat.
- 3 Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- 4 Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- 5 Megbecsülik maguk és mások munkáját.
- 6 Szívesen gondozzák a növényeket, állatokat.
- 7 Az eszközöket, szerszámokat rendeltetésszerűen használják.

7. 3. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma a termékeny időfelhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Olyan öntevékenységeknek a megvalósulását segítjük, mely során kikapcsolódás, szabad kedvtelés, ezen belül önfejlesztés valósulhat meg. A délelőtti és délutáni időszakban egyaránt jut idő arra, hogy a gyermekek az óvodapedagógusok által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, játéktanulás, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.) közül szabadon választhassanak.

Nemcsak a csoportszobában, hanem azon kívül, az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket.

Az óvodapedagógus feladata:

- olyan tevékenységek biztosítása, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított
- törekedjen a zárt csoportszoba kiszélesítésére, keresse a megoldást a mozgás és tevékenységi terek bővítésére,
- a választásra kínált tevékenységek listáját bővítse, időnként gondolja át a változtatások lehetőségét, szükségességét,
- egyszerű, saját maga és gyermekek által alkotott eszközökkel segítse elő a gyerekek fantáziájának fejlődését,
- pihenőidőben, és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére
- a szülők figyelmének felhívása a gyermekek túlterhelésének megakadályozására, mert a játék az elsődleges tevékenység.

7. 4. Társas és közösségi tevékenységek

A társas és közösségi tevékenység az óvodában a teljes nevelési folyamatot áthatja. A közösségben szerzett tapasztalatok az egyént gazdagítják, a gyermek személyisége ilyen

helyzetekben képes kiteljesedni.

Az óvodapedagógus feladatai a társas közösségi tevékenységek terén:

- a gyermekcsoport tagjaként személyes példamutatás
- biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség adódik a gyermekek közötti, és a felnőtt-gyermek közötti minél többszöri kontaktus felvételére
- az elfogadás és segítségnyújtás attitűdjének erősítése
- a normák és szabályok közös kialakítása, elfogadtatása
- minden gyermek fejlesztő értékelése

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 Az óvodában kialakult szokások 6-7 éves korra a gyermekek igényévé válnak.
- 2 A közös tevékenységekben aktívan rész vesznek, szívesen bekapcsolódnak.
- 3 Szívesen rész vesznek a közös beszélgetésekben.

8. A komplex foglalkozások rendszere

A komplex foglalkozások lényege:

- komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén
- a tevékenységeket probléma centrikusság, és egy-egy vezető szempont jellemzi.
- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integrálják az adott problémához tartozó ismereteket

8. 1. Matematika

Célunk:

Kielégíteni a gyermekek érdeklődését, alapvető matematikai összefüggések, azonosságok, különbségek, változások felfedeztetésével. Gazdagítani matematikai tapasztalataikat, kialakítani olyan megbízható képzeteket, melyek alapul szolgálhatnak későbbi ismereteikhez.

Feladataink:

- 1 Természetes környezetben észrevetetni, hogy a tárgyak, személyek, különböző halmazok összehasonlíthatók, szétválaszthatók különböző tulajdonságok alapján.
- 2 A gyermekek tér-, sík-, mennyiségfogalmának fejlesztése.
- 3 A gyermekek ítélőképességének alakítása.
- 4 A felfedezés örömeinek biztosítása.

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai ismeretek nélkül.

A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához. A nap folyamán számtalan lehetőség nyílik matematikai tartalmú tapasztalatok szerzésére, a számlálgatásra, a méregetésre. Beszélgetnek a gyermekek a környezetben látható formákról, térbeli, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről. Végeznek sorba rendezést, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint. Az irányok megnevezése, az összegyűjtések és szétválogatások, a párosítások, és a geometriai formák letapogatása mind játék a gyermek számára. Tapasztalatokat gyűjtene a geometria

köréből, pl. építés közben is.

Lényeg, hogy a tanulás fő forrása a gyermek saját tapasztalata legyen. Problémahelyzetek teremtésével gondolkodásra ösztönözzük a gyermekeket. Célunk, hogy mindenki cselekvésbe ágyazottan sajátítsa el a korának megfelelő ismereteket.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 A tárgyakat biztonságban meg tudják számlálni 10-ig.
- 2 A 10-es számkörben cselekvéssel látható, hallható mennyiségeket hoznak létre.
- 3 Tudnak halmazokat szétválogatni, összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- 4 Helyesen használják a tő- és sorszámneveket.
- 5 Megismerik a pár és szimmetria fogalmát.
- 6 Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névmutatókat (pl. alá, fölé, közé, stb.)

8. 2. Természet-társadalom-ember

A 3-7 éves kor fordulópont az ember életében. Természeti és társadalmi környezethez való viszonyát bővülő ismeretei, gazdagodó érzelme és nagyfokú érdeklődése határozza meg. Sok mindenre kíváncsi, kérdéseire a választ a felnőttektől várja.

Célunk:

Hogy a gyermekek az őket körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. A gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. Nevelőmunkánkban a zöldövezet adta gazdag lehetőségeket kiaknázzuk.

Feladataink:

- 1 A környezet tevékeny megismertetése. Alkalom, hely, idő biztosítása a tapasztalat és ismeretszerzéshez. A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása. A környezet védelmére nevelése.
- 2 A gyermek a környezetéből szerzett ismereteket játékban felhasználja, átéli, folyamatosan gyakorolja, tevékenységeiben alkalmazza. A nevelési terület tartalma tehát minden, élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed. A gyermek minél több érzékszervével vegyen részt a cselekményben, az így szerzett ismeretei alaposak, sokrétűek.
- 3 Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, a családtagok munkájáról, az egymáshoz való viszonyról, az együttélés konkrét tapasztalatairól. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, együttérzés, segítő szándék.
- 4 A gyermekek biztonságos tájékozódását segítjük az óvoda és a környékbeli intézmények helyének, nevének, s az ott dolgozók munkájának megismertetésével. Legyen tapasztalatuk az orvos, védőnő munkájáról. Ismerjék a gyógyszerek használatát, a baleset-megelőzést. (pl. tűz, rozsdás vas, stb...)
- 5 Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék és gyakorolják önállóan tisztántartásukat. Ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét.
- 6 Sétáink során a gyermekek gyakorolják a közlekedés alapszabályait. Megfigyeljük a

közlekedési eszközöket, az óvoda körül megtalálható lehetőségeket természeti környezetben, a nem elérhetőeket 5 éves kortól filmről, képről szemléltetjük. Csoportosítjuk a szárazföldi, vízi, és légi közlekedés eszközeit.

- 7 Tapasztalatokat gyűjtünk az évszakok jellemzőiről, változásairól, a növények és állatok életéről, fejlődéséről. A növény és állatvilág megismerése és védelme fontos része a környezet megismerésére nevelés tartalmának.
- 8 Kirándulásainkon az erdő, a rét, a vízpart életközösségeit ismerhetik meg a gyermekek. Megtanulják, gyakorolják a természetben való magatartás, viselkedés helyes formáit, a természetjárás alapvető szokásait.
- 9 Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Az időjárás változásai, a színek, fények, alapvető fizikai, kémiai tapasztalatokra adnak lehetőséget.
- 10 A környezetvédelem a környezetalakítással szorosan összefüggő tevékenységet tartalmazza. A környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul. A környezet megismerésére állandó gyakorlási lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek. A gyakorlás legtermészetesebb módja a szabad, kötetlen játéktevékenység, illetve a természetes élethelyzetben történő környezetalakítás. Az óvodai élet folyamán sok alkalom nyílik arra, hogy a gyakori tevékenységváltáskor a tárgyi környezetet átalakítsuk.
- 11 Környezetalakítást végez a gyermek akkor is, amikor munkajellegű tevékenységével hozzájárul a csoport rendjének helyreállításához. Az óvodában a munka elsősorban a csoportért végzett tevékenység (pl. naposság, növény- és állatgondozás stb...)
- 12 A természeti és társadalmi környezet nagyfokú tiszteletére nevelünk. Védjük az élő környezetet (pl. csak azt a virágot szedjük le, amit díszítési, örömszerzési célból használunk).

Nevelőmunkák során az elsődlegesen alkalmazott pedagógiai módszer a megfigyelés. Az apró bogarakat, pillangókat nem pusztítjuk el, inkább megfigyeljük mozgásukat, felfedezzük szépségüket. Óvodánk kiskertjében együtt gondozzuk, ápoljuk a növényeket. Gondoskodunk a télen itt maradt madarak és az akvárium halak etetéséről, ügyelve a rendszerességre és a táplálék gondos megválasztására.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 A gyermekek tudják nevüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodánk nevét.
- 2 Tudják születésük helyét és idejét.
- 3 Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak azok szépségében, felismerik a napszakokat.
- 4 Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- 5 Ismerik a háziállatokat, azok hasznát és megismernek több vadon élő állatot is.
- 6 Megismerik környezetük leggyakoribb növényeit, állatait, azok gondozását és védelmét.
- 7 Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- 8 Ismerik a főbb közlekedési eszközöket.
- 9 Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára.
- 10 Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

8. 3. Művészeti tevékenységek

8. 3. 1. Vizuális nevelés (rajzolás, mintázás, barkácsolás, kézimunka)

Célunk:

A gyermek fantáziavilágának szabad kifejezése, esztétikai érzék fejlesztése, szín- tér- forma világának gazdagítása, a szép iránti fogékonyság formálása, a természetben található anyagok felhasználási lehetőségeinek megismertetése.

Feladataink:

- 1 Az alkotó tevékenységhez nyugodt légkör biztosítása, a megfelelő hely kialakítása, a gyermek méreteinek megfelelő eszközök biztosítása.
- 2 A tevékenység tartalmának, minőségének fejlesztése.
- 3 Az alkotó tevékenységhez olyan tér szükséges, ahol a mozgó gyermekektől védve vannak az alkotók. A munkaasztalnál 4-6 gyermek tud egyszerre kényelmesen tevékenykedni anélkül, hogy egymást akadályoznák. A szükséges eszközöket a munkaasztal közvetlen közelében, minden gyermek számára jól elérhető helyen tartjuk. Így bármikor elővehetik a szükséges dolgokat és elrakásukban is aktívan közreműködhetnek. Olyan légkört kell kialakítanunk, amelyben a gyermek szívesen, kedvvel kapcsolódik be az alkotó tevékenységbe.
- 4 Figyelünk arra, hogy elegendő időt biztosítsunk a munkák elkészítésére, a gyermekek mindaddig munkálkodhassanak, ameddig kedvük tartja, ha igénylik akár több napon át is foglalkozhassanak egy-egy alkotás elkészítésével.
- 5 Egyenként kell megtanítanunk az eszközök biztonságos kezelésének módját.
- 6 A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, szövéshez, hajtogatáshoz megtervezzük és megteremtjük a feltételeket a mindennapi szabad játékban is.

A tevékenység tartalmának, minőségének fejlesztése:

A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk az ábrázoló tevékenységre, gyurmázásra, kézimunkázásra, barkácsolásra is. Lehetővé tesszük, hogy az óvodába kerülő gyerekek játszva ismerkedjenek meg az anyagokkal, azok tulajdonságaival, felhasználhatóságukkal, az eszközökkel, és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Elegendő időt, lehetőséget kell hagynunk arra, hogy a gyermekekben rögzüljön egy-egy eszköz használata, hiszen nem tud saját elvárásainak megfelelően alkotni, ha az eszköz alkalmazása nehézséget jelent.

A gyermekek tetszés szerint szabadon választhatnak az érdeklődésüknek, élményeiknek megfelelő témák között. A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, kréta és ceruzarajzzal, nyomattal.

Segítjük a képalakító készségek fejlődésének megindulását. A szándékos képalakító tevékenységet élményekhez kapcsolódó témákkal, ahhoz illeszkedő technikákkal segítjük. A gyermekmunkákban megjelenik az emberábrázolás, a tárgyak, a környezet, cselekmények, események saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a létrehozott művek formavilágának gazdagságában, a létrehozott színekben, fejlődik esztétikai érzékük, értékelő képességük.

A barkácsoláshoz igyekszünk minél több, a környezetünkben is fellelhető természetes anyagot, pl. kukoricacsuhét, ágakat, terméseket, magvakat, száraz növényeket, köveket felhasználni. A gyermekek nagy kedvvel vesznek részt ezeknek a munkáknak nemcsak az elkészítésében, hanem már az anyagok gyűjtésében is.

Tárgyakat, képeket készítünk (fonalból, textilből, stb.) amelyeket játékunk során felhasználnak, tevékenységükbe beépítenek, örömmel ajándékozzák társaiknak, szüleiknek,

óvó néniüknek. A gyermek tevékeny részese környezete kialakításának, mert elkészült munkáikkal díszítjük a csoportokat, öltözőket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- 1 Műveikben egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- 2 Alkotásaikra jellemző az egyéni szín- és formagazdagság.
- 3 Örülnek az egyénileg és közösen elkészített kompozícióknak.
- 4 Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak örülni neki.
- 5 Megfogalmazzák gondolataikat, beszélgetnek az alkotásokról.

8. 3. 2. Ének-zenei nevelés

Célunk:

A közös éneklés, mozgás megszerettetése, a gyermek zenei ízlésének formálása minél többretű zenei élmény alapján.

Feladataink:

- 1 A felhasznált zenei anyagok igényes, az életkornak megfelelő válogatása.
- 2 A tevékenységek szervezeti formáinak megteremtése.
- 3 Óvónői minta nyújtása az éneklésben, mozgásban.

A zenélés, éneklés, mondókázás gyakran megjelenik a mindennapokban a legkülönbözőbb tevékenységekhez kapcsolódva. A legkisebbekkel ölbéli játékokat, arc- kéz- ujj, lovagoltató játékokat játszunk. Ezek elősegítik a személyes kapcsolat kialakulását, a gyermek élvezheti a csak rá irányuló figyelmet, szeretetet.

Az egyszerű dalokat játékos mozdulatokkal kísérik. Később körjátékokat, a hozzájuk tartozó szabályokat, különböző térformákat (hullámvonal, csigavonal, kettős kör) ismernek meg a gyermekek. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét. Közvetve szerzik meg a zenei készségeket, ismerik meg az alapfogalmakat. Tudnak halkán, hangosabban beszélni, énekelni, mondókázni. Megfigyelik a csendet, a környezet és a hangszerek hangjait. Érzékelik az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, a mondókák és dalok ritmusát.

Többféle ritmuseszközt használunk. Mozgással, énekléssel érzékelik a gyors és lassú tempó változását. Játszunk felelgetős játékokat, dallambújtatást. Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt. Megismerhetnek népdalokat, gyermekeknek szóló műzenét, klasszikus zenét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok, hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- 1 A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- 2 Érdeklődéssel figyelnek a zenehallgatásra.
- 3 Megkülönböztetik a zenei fogalompárokot.
- 4 Érzékelhetik az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát.
- 5 Ritmust, mozgást, dallamot rögtönöznek.
- 6 A gyermekek gátlás nélkül, felszabadultan, egyedül is tudnak énekelni.

8. 3. 3. Mese-vers

Irodalmi kultúránk alapvető eleme az előbeszéd, mely a maga természetes melegségével áthatja a mindennapokat. A mondókák, a vers és mese, az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok, az érzelmi biztonság megalapozásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei.

Az irodalmi művek szókészlete, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre. Azt szeretnénk, hogy a gyermekek bátran meséljenek, kérdezzenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól. Az ehhez szükséges kommunikációs képesség fejlesztésének legfontosabb eszköze a mese. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben megoldást kínál. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Óvodánkban elmaradhatatlan a mindennapos mesélés, mondókázás, verselés. Ebben helye van a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt.

Célunk:

- 1 A gyermekek érzelmi- értelmi és erkölcsi fejlesztése, pozitív személyiségjegyek megalapozása.
- 2 Anyanyelvünk és irodalmunk megszerettetése.
- 3 Nyelvi és irodalmi kulturáltság alapozása.
- 4 Emlékezet, képzelet, figyelem, összpontosítás, figyelemmegosztás, kifejezőkészség fejlesztése.
- 5 A nyelvtanilag helyes, érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása. Olyan beszédé, amely lehetővé teszi a gondolatok egyszerű, világos közlését.

Feladataink:

A gyermekirodalom esztétikai megjelenítésével:

- 1 élménynyújtás
- 2 anyanyelvi értékek átadása
- 3 az irodalmi érdeklődés és fogékonyság fejlesztése
- 4 irodalmi ízlés formálása
- 5 érzelemvilág, szókincs gazdagítása
- 6 a gyermek fantáziájának megmozgatása.
- 7 Elengedhetetlen feladatunk a mindennapos mesélés, mondókázás, verselés feltételeinek biztosítása. Nyugodt, derűs, szeretetteljes légkörben biztosítsunk elegendő időt és megfelelő helyet e tevékenységekre.
- 8 A mese külső nyugalmat, csendet kíván, figyelmes hallgató közönséget. A verselést, mondókázást néhány gyermekkel is elkezdhetjük, egyéb más tevékenység (pl. barkácsolás, rajzolás, mozgás) közepette, hiszen az élénk, érdekes verses-mondókás játék is mozgással, beszéddel jár. Az óvónő a kiválasztott mese, vers, mondóka, valamint a pillanatnyi helyzet ismeretében mindig maga dönti el, hogy kötött vagy kötetlen formát választ. A mesekönyveket és a bábokat elérhető magasságban tartjuk, hogy bármikor használhassák.
- 9 Az irodalmi nevelés forrásanyagát a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek alkotják. Összeállításuk a csoportban dolgozó óvónő feladata. A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból és költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelynek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

- 10 A 4-5 éves gyermekek meséi már lehetnek több szálon futó állatmesék, népmesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. A mondókázás anyagát a népi mondókák, névcsőfolók, kiolvasók alkotják. Szerepelnek a vidám, humoros versek is.
- 11 5-6-7 éves korban az állatmeséktől kezdve, a tündérmesék, a tréfás mesék és a műmesék is beépülnek a gyermekek mesetárába. A meseregények újabb fejezeteit izgatottan várják.
- 12 Megismertetünk a gyermekekkel találós kérdéseket, valamint olyan közmondásokat, amelyek a köznyelvben gyakran használatosak.
- 13 A kiválasztott versek, mesék elősegítik a környezet megszerettetését, felhívják a figyelmet az évszakok szépségeire.
- 14 Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket a hosszabb mesék figyelmes végighallgatására. A meséhez soha nem kapcsolunk feladatot, nem kérdezzük vissza, tanulságairól nem faggatjuk a gyermekeket. A verseket a gyermekek sohasem a bevézés, megtanulás kényszerével mondják, hanem a ritmusát élvezve ismétlegessék. A gyermeket a vers ritmusa, zeneisége ragadja meg, önkéntes ismétléssel „ragad rá”. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. A gyermekből nem a mondanivaló, hanem a beszéd tartalom vált ki érzelmeket. Mondani kell, és nem tanítani. Az óvodában nem a megtanult versek mennyisége számít.
- 15 A versek, mesék bővületében gazdagodik a kisgyermek érzelmi világa, a szép és a jó iránti fogékonysága, formálódik jelleme, közben sok új fogalmat ismer meg. A bábjátékban, dramatikus játékban teret kap szabad önkifejezésük, közben a visszahúzóódóbb gyermek is bátrabbá válik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- 1 Szívesen mesélnek, szorongásaik teljesen feloldódnak. Felszabadulttá válnak, szóbeli megnyilvánulásaik gátlástól mentesek.
- 2 Képesé válnak pozitív és negatív érzelmek elhatárolására.
- 3 Észreveszik az összefüggéseket, meglátják a problémákat, ők maguk is keresik a lehetséges megoldásokat.
- 4 Szívesen ismétlegetik a verseket.
- 5 Igénylik a mesehallgatást. Sok mesét ismernek.
- 6 Meséket, történeteket tudnak kitalálni, s azt mozgással, bábozással, ábrázolással megjeleníteni.

8. 4. Mindennapi testnevelés

Célunk:

A gyermek életkori sajátosságainak megfelelően a természetes mozgásigény kielégítése. Játékos formában fejlesztjük a harmonikus mozgást, a testi képességeket (járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás) térbeli tájékozódást, alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőit.

A mozgásfejlődés, fejlesztés az egész személyiség fejlesztésére irányul, az egész napi tevékenységbe szervesen illeszkedik.

Feladataink:

- 1 A természetes mozgáshoz szükséges feltételek megteremtése.
- 2 A fizikai állóképesség fejlesztése.

- 3 Önértékelés, önbizalom növelése a mozgásos feladatok sikeres megoldásának eredményeként.
- 4 A nagy és finommozgások fejlesztése.
- 5 Egyensúlyérzék fejlesztése.
- 6 Testséma fejlesztése.
- 7 Ritmikus tevékenységgel a ritmusérzék fejlesztése.
- 8 Kötetlen, szabad mozgástevékenység biztosítása.

A mozgás maga az élet. Napjaink mozgásszegény életmódja sajnos már az óvodáskorban is érezteti hatását. Sokat tehetünk a gyermekek mozgásbiztonságáért azzal, hogy gondoskodunk a zavartalan mozgásfejlődéshez szükséges inger gazdag környezetről, a bátorító, szeretetteljes légkörről. Óvodánk udvarán igényes, sokrétűen használható eszközök állnak a gyermekek rendelkezésére.

Udvarunkon vannak mászóakák (fából, kötélből), hinták, farönk-játékok, amelyek jól fejlesztik a fizikai képességeket, az egyensúlyérzékét. Jó idő esetén labda, ugrókötel, karika, kerékpár, gördeszka, csúszda és egyéb ügyességfejlesztő eszközök között is szabadon válogathatnak a gyermekek. Nyáron a kismedence nyújtotta örömeiket élvezhetik, télen kihasználjuk az időjárás nyújtotta lehetőségeket. (szánkózunk, csúszkálunk, hógolyózunk)

A szabadban való mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére, gyakorlására. A gyermekben tudatosulnak saját fizikai képességeik. Az udvaron szervezett énekes játékok népi játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését. A szabadban való mozgás fokozza a gyermek edzettségét, teherbíró késességét, segíti fizikai fejlődését.

Testnevelés foglalkozást heti egy alkalommal szervezünk. Ez kötelező tevékenység, de nem jelent a gyermek számára kényszert. A foglalkozást a tornaszobába vagy az udvarra szervezzük. Középpontjában az irányított mozgásos játékok állnak, amelyek kiegészülnek gimnasztikai gyakorlatokkal, változatos szerek használatával. A foglalkozások levezetésénél maximális lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat egyéni tempójuknak megfelelően. Differenciált feladatok tervezése segít abban, hogy minden gyermek képességeinek és szükségleteinek megfelelő mozgásos feladatot végezzen. Fontos számunkra, hogy a gyermekek folyamatosan, a lehető legkisebb várakozási idővel dolgozhassanak.

Kellemes légkörben végzett mozgás a gyermek természetes igényévé válik, beépül mozgásrendszerébe. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerését, serkenti a gyermek növekedését, érését. A gyermekek mozgásának, ügyességének, gyorsaságának, állóképességének, erejének fejlesztése csak kellő terheléssel érhető el. Ha sikerül fiatal korban megkedveltetnünk a testedzést, egy életre szólóan meghatározzuk a gyermek mozgáskultúráját.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- 1 A gyermekek szeretnek mozogni, a mozgásban kitartóak.
- 2 A gyermekek mozgása összerendezettebbé válik, teljesítőképességük növekszik.
- 3 Szívesen futnak, gyalogolnak.
- 4 Szeretnek a labdával játszani.
- 5 Az ügyességi játékokban, sor- és váltóversenyekben betartják a szabályokat.
- 6 Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.

9. A nevelést, a képességek kibontakoztatását segítő eszközrendszer elemei

9. 1. Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek

9. 1. 1 Az önálló tanulást segítő felkészítés

Tanulási nehézségek és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok:

Óvodásainknál a részképeség-zavarok, magatartási zavarok kiszűrése után speciális fejlesztés, differenciált foglalkozás, az eltérő egyéni fejlődés ütemének megfelelően történik. Óvodába lépéssel megkezdődik a gyermekek folyamatos megfigyelése, mely kiterjed a gyermek viselkedésére, szóbeli megnyilvánulására, tevékenységekben való részvételére, a játék tevékenységére, munkavégzésére, felnőttekkel-gyerekekkel való kapcsolatára. A gyerekek egyéni megfigyelésére, a fejlődés rögzítésére kidolgoztuk a „Fejlődési naplót. A tapasztalatokat a fejlődési naplóban, írásban rögzítjük, mely alapja az egyéni érési ütemhez igazított differenciált fejlesztésnek. Az óvodai tevékenységek során a fejlesztési területek összekapcsolódnak, és a személyiség egészét meghatározó területeket fejlesztik. A fejlesztés legfontosabb eszköze a játék, mely minél gazdagabb, sokrétűbb, bonyolultabb, annál inkább biztosítja a gyermek fejlődését. A fejlesztés során kiemelten fontosak a figyelem, észlelés, emlékezet – fejlesztő tevékenységek szervezése, melyek a tanuláshoz szükséges készségek, képességek megalapozását szolgálják.

Visszatérő főbb fejlesztési területek:

- nagy és kismozgások fejlesztése
- téri tájékozódás, téri irányok fejlesztése
- testséma fejlesztés
- vizuális és finommotoros képességek fejlesztése
- érzékelés, észlelés
- emlékezet /sorrendi-logikus emlékezet/
- gondolkodás
- figyelem fejlesztés
- anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés.

9. 1. 2. Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

Kommunikációs képességet fejlesztő programok:

Anyanyelvünk legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének, az emberek közötti kommunikációnak. Az óvodai anyanyelvi nevelés elválaszthatatlan a nevelés többi területétől, valamennyit áthatja. Feladatunk a hátrányos helyzetből adódó lemaradások folyamatos kompenzálása, /szegényes szókincs, alacsony beszédszínvonal, kifejezőmód, illemszabályok, metakommunikációs elemek hiánya/ melyek a következő területek fejlesztésével érhetők el:

- Észlelési tapasztalatok szóbeli megerősítése, tudatosítása.
- Szókincs bővítése, gazdagítása tárgyak, cselekvések események, térbeli viszonyok, színek, formák, méretek, azonosságok, különbözőségek meghatározásával.
- Irodalmi élmények feldolgozása során /mese-vers hallgatása, mondása/, beszédhibák kiszűrése, kezelése.
- A beszédkedv fokozása, spontán helyzetek kihasználása, beszédkészség fejlesztése.
- Játékos gyakorlatok, nyelvi játékok alkalmazása.
- A dramatikus játék, dramatizálás, a bábozás az óvodáskorú gyermekek személyiségfejlesztésben nélkülözhetetlen.

9. 1. 3. Szociális kompetenciák fejlesztése

Közösségfejlesztő, közösségépítő programok:

Célunk, hogy a gyerekek a társas érintkezések gazdag változatosságával természetes élethelyzetekben sajátítsák el az együttélés normáit. Érvényesüljön az érzelmekre épülő szeretetteljes légkör, a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatokban.

A szocializálódás folyamatának elemei:

- befogadás
- együttélés a mindennapok során
- kapcsolat a környezetünkkel.

Ezzel a folyamattal segítjük a gyermekek csoportba való beilleszkedését, az együtt tevékenykedés igényének erősítését, szabályok megtanulását, ahhoz való alkalmazkodást, kapcsolatok kialakítását, viselkedés és magatartásformák tanulását, mintakövetését.

Óvodai programunk sokszínű, gazdag tevékenységet kínál a gyermekek részére, biztosítva az önálló tevékenység, játék, rajzolás, munkálkodás lehetőségét. Ugyanakkor lehetőséget biztosít közös programok megszervezésére.

A programok aktuális évszakhoz, ünnepkörökhöz és hétköznapi eseményekhez kapcsolódnak, melyek az alább felsorolt formában szerveződnek:

- közös programok szervezése óvodai és csoport szinten
- élményszerző séták, kirándulások szervezése
- hagyományos ünnepeink ápolása
- óvodánként, csoportonként családi programok szervezése
- színház, múzeumlátogatás
- más óvodai csoportokkal való barátkozás, kapcsolattartás helyben.

A felsorolt természetes helyzetekben találkoznak környezetünk értékeivel, a környezetünkre jellemző gazdag kapcsolatokkal. Így valóban az élet által, az életre nevelünk.

9. 2. Integrációt segítő szabadidős tevékenységek

Művészeti tevékenységek:

A szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése a környezet megismerésén keresztül valósul meg. A gyerekek ismerjék fel a szépet, mint értéket környezetükben, viselkedésükben, kommunikációs tevékenységükben. Feladatunk a kíváncsiság, rácsodálkozás, felfedezés kielégítése, ébrentartása, megfelelő eszközök, és tapasztalati lehetőségek biztosításával. A gyermek maga jut el az újraalkotó tevékenységig, találkozik műalkotásokkal, művész élményekkel.

9. 3. Műhelymunka – óvodapedagógusok együttműködési formái

Értékelő esetmegbeszélések:

Nevelőtestületünk nyitott, együttműködő, másságot elfogadó kollektíva. Együttműködésünkben a kölcsönös tisztelet, az óvodások iránt érzett felelős gondolkodás a meghatározó. Intézményünkben a szakmai munkaközösségi foglalkozások és, esetmegbeszélések mellett hagyomány a csoportokban történő hospitálás, ahol a munkaközösség által kidolgozott szempontsor szerint történik a megfigyelés, megbeszélés.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és dajkák között havonkénti megbeszélés történik a csoport, benne az egyének fejlődéséről.

9. 4. Az értékelési rendszer szempontjai, eszközei

Az egyéni fejlődés nyomon követése minden csoportban azonos szempontsor szerint történik, melyet a nevelőtestület dolgozott ki.

Az értékelési rendszer eszközei:

- „Gyermektükör”
- „Fejlődési napló”
- „DIFER programcsomag” Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára.

A megfigyelések, mérések a következő területekre terjednek ki.

„Gyermektükör”: a beszoktatás jellemzői.

„Fejlődési napló”

- **A gyermek szociális fejlettsége:**
 - kapcsolatteremtés felnőttekkel
 - kapcsolatteremtés társakkal
 - magatartása a tevékenységekben
 - érzelmi élete
 - akarati megnyilvánulásai
 - munkatempó
 - önállóság
 - egészségügyi szokások önállósága (öltözködés, étkezés, testápolás)
- **A gyermek mozgásfejlettsége:**
 - nagymozgások
 - mozgástempó
 - finommozgások
 - finommozgások jellemzői
 - kéz ügyesség jellemzői
- **A gyermek értelmi fejlettsége:**
 - figyelem jellemzői
 - emlékezet jellemzői
 - gondolkodás jellemzői
 - tapasztalatai, ismeretei
 - összefüggések felismerése
 - következtetései
 - mennyiségfogalma
 - színismeret
 - zenei képességek jellemzői
 - téri tájékozódása
 - beszédfejlettsége
 - beszédritmusa
 - beszédhibái
 - mondatszerkesztése
 - képolvasása
 - szövegvisztaadása
- **A gyermek játéktevékenysége:**

- uralkodó játékmódja
- játéktevékenységének jellemzői
- játékhoz való viszonya

„DIFER programcsomag” Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek számára.

- **Szocialitás fejlődése**
 - társas feladathelyzet (társakhoz való viszony, késleltetett utasítás)
 - kapcsolatfelvétel
 - erkölcsi érzék
 - feladatvállalás
 - feladattartás (kitartás, érzelmi viszonyulás, koncentráció)
- **Írásmozgás-koordináció**
- **Összefüggés-megértés**
- **Beszédhanghallás**
- **Következtetés**
- **Relációszókinccs**
- **Elemi számolás**

9. 5. A továbbhaladás feltételeinek biztosítása

A gyermekek fejlődését nyomon követjük, írásban rögzítjük, és az eredmények tükrében egyéni fejlesztési tervet készítünk. A tevékenységek során az egyéni képességekhez, fejlettségi szinthez igazítottan válogatunk a feladatok között, szem előtt tartva azt, hogy a megcélzott képességek fejlesztésén túl sikerélményhez juttassuk a gyermeket, mely további munkára motiválja. A gyermekek igényeit figyelembe véve rugalmasan kezeljük tervünket, a feladatok elvégzésére bátorítjuk a gyerekeket, és erősítjük pozitívumait.

A gyermek belső érése, a családi nevelés, valamint az óvodai helyi nevelési programunk eredményeként egyéni különbségekkel színezve, a 6-7 éves gyerekek elérik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

9. 6. Várható eredmények

Az óvoda tartósan képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására, és együttnevelésére.

Az óvoda párbeszédet alakít ki minden szülővel.

Az intézményben létezik óvónői együttműködésre épülő értékelési rendszer.

A gyermekek egyéni képességeihez igazodó differenciált fejlesztés mellett, lehetőséget biztosítunk a tehetséggondozásra is.

Ezek eredményeként:

- Csökken az óvodába maradt tanköteles gyerekek száma
- Javul a DIFER- mérések eredménye.

10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

10. 1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Mottó: „ A fogyatékosok jelenlétükkel humanizálják a társadalmat és felhívják figyelmünket sérülékenységre!”

Jogi szabályozás:

- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- Az 1993. évi LXXIX. törvény a Köznevelésről
- A 2/2005. (III.1.) OM rendelet 1. sz. melléklete a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve
- 14/1994.(VI.24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatról, és módosításai: 3/1998 (IX.9.) OM és 19/ 2004.(VI.14.)OM rendelet.
- 11/1994.(VI.8.) MKM r. 7 sz. melléklet IV. fejezete a speciális eszközökről
- Intézményi Alapító Okirat

Sajátos nevelési igény fogalma:

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Óvodánkban vállaljuk annak a kisgyermeknek az integrációját, aki:

- Szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhető.
- Érzékszervi és/vagy beszéd fogyatékos, vagy enyhén értelmi fogyatékos, vagy a nevelési-tanulási folyamatban akadályozott.
- Fejlesztéséhez az intézmény rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

Az integrálás lehetőségének további feltételei:

- Érzékszervi, beszéd fogyatékos gyermek képes legyen kapcsolatteremtésre, szobatiszta legyen, szükségleteit ki tudja fejezni.
- Értelmi sérült gyermek tanítható, fejleszhető legyen az óvodai csoportban, képes legyen kapcsolatteremtésre, szobatiszta legyen, szükségleteit ki tudja fejezni.
- Pszichés fejlődési zavar miatt akadályozott gyermek alkalmas legyen a közösségi életre, ne veszélyeztesse önmagát vagy társait, szobatiszta legyen, szükségleteit valamilyen szinten ki tudja fejezni.

Az integráció általános elvei:

- Az integrációt az egész nevelőtestület felvállalja.

- A csoportjukban integrációt folytató kollégákat az egész alkalmazotti közösség támogatva segíti.
- Az integrálhatóság minden esetben egyéni döntést igényel, figyelembe véve az összes körülményt.
- Csoportba való beosztás előtt az óvónők személyesen találkoznak a kisgyermekkel és a szülőkkel. Csoportkialakításhoz a vezető óvónő figyelembe veszi az óvodapedagógusok véleményét.
- A sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, segítése nem jelenthet túlzott terhet a csoportban élő gyerekek, felnőttek számára.

Az integráció nem megvalósítható:

- ha káros hatása van a SNI gyerekekre, a csoportra, a nevelőkre
- ha nem szolgálja a SNI gyerek fejlődését, szükségleteinek kielégítését
- ha óvodapedagógiai eszközökkel nem oldható meg a közösségi együttélés kialakítása a gyerekek között
- ha a pedagógus testi-lelki terhelése túlzott

Befogadó szemlélet alapelvei:

Minden gyermek speciális. A pedagógus nem az átlaghoz igazodik, hanem minden gyerekben az egyedi, csak rá jellemző sajátosságokhoz.

Bármely gyermeknél előfordulhatnak problémák. A problémák természetes velejárói a tanulásnak, nem kizárólagosan az egyénből fakadó gyengeség tünetei.

A speciális megsegítés igénybevétele minden gyermek joga. Kiterjed az önismeret, a megismerési technikák, a differenciált bánásmód és az együttműködés biztosítására.

A gyógypedagógus komplex segítséget nyújt a befogadó intézménynek.

Egyéni fejlesztési terv készül minden gyermekre.

A szegregációtól az inklúzióig az integráción keresztül vezet az út.

Szakértői Bizottság szakvéleménynek tartalmaznia kell:

- A SNI tényének megállapítását, annak okait
- Az integrált nevelés lehetőségét
- Nevelési javaslatokat, fejlesztési területeket
- Intézmény kijelölését név szerint
- Kontroll vizsgálat időpontját (1. vizsgálat után 1 évvel)

Csoportszervezés elvei:

Integráló csoportban maximum 15 gyerek mellett maximum 3 sajátos nevelési igényű gyermeket fogadunk (lehetőleg különböző problémával)

Eredményes integrálás személyi és tárgyi szükségletei:

- Inkluzív, befogadó környezet, alkalmazottak, szülők, gyerekek részéről
- Fogyatékoság típusának megfelelő szakember
- Speciális segédeszközök (asztal, szék, mosdó, fejlesztő eszközök)
- Sérülés specifikus környezet (akadálymentes rámpa, kapaszkodók)
- Integráció folytatása a települési iskolában

A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrálásának célja:

- Közösségbe való beilleszkedésük segítése (alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóság, érzelmi élet, együttműködés fejlesztése) - óvodapedagógiai eszközökkel.
- Képességeik fejlesztése (vizuális, akusztikus, taktilis, motoros, és nyelvi) – gyógypedagógiai eszközökkel
 - A hiányzó vagy sérült funkciókat helyreállítani, újakat kialakítani
 - A meglévő ép funkciókat bevonni a hiányok pótlása érdekében
 - Funkciók egyensúlyát kialakítani
 - Speciális segédeszközöket elfogadtatni, használatukat megtanítani
 - Egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat fejleszteni
- Befogadóvá váljon az intézmény lelkiileg is.

Az integrációs folyamatban közreműködő partnerek és feladataik:**Szakértői és rehabilitációs bizottság:**

- diagnosztizál, javaslatot tesz, kontroll vizsgálatot végez, folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, vizsgálja az intézményi feltételek meglétét

Szülő:

- lehetősége a gyermekkel részt venni vizsgálatokon és terápiás foglalkozásokon. Kötelessége a gyermek fejlődése érdekében mindent megtenni.

Gyógypedagógus:

- értelmezi a SZB szakvéleményét, elvégzi a rehabilitációt, speciális egyéni fejlesztést, javaslatokkal segíti az óvodapedagógus munkáját, közreműködik a szülővel való kapcsolattartásban

Intézményfenntartó:

- helyben biztosítja az integrált nevelés feltételeit, a szakértői bizottság felé adatokat szolgáltat az integráló intézményekről.

Óvoda:

- a sérült kisgyermek részére is biztosítja a harmónikus, elfogadó, az eredményeket értékelő környezetet.
- a gyermek iránti elvárásokat az állapotának súlyosságához, jellegéhez igazítja.
- terhelhetőségét biológiai állapotához, személyiségjegyeihez igazítja.

Óvodapedagógus:

- individuális módszereket alkalmaz
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít
- foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti
- nevelési helyzetek megoldása során alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez
- együttműködik a szakemberekkel, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba

Egyéni fejlesztési terv:

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlődésének dokumentálásához egyéni fejlesztési tervet kell készíteni. Amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a diagnózis BNO kóddal szerepel a fejlesztési tervet gyógypedagógus készíti el a TÚ 365. sz. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció egyéni fejlődési lap nyomtatványon.

Amennyiben BNO besorolás nem szerepel a diagnózisban óvodapedagógus készíti egyéni fejlesztési tervet.

Tartalma:

- Gyermek neve, születési ideje
- Óvodai felvétel ideje
- Szakértői bizottság megnevezése, a szakvélemény dátuma, felülvizsgálat ideje
- Diagnózis, vizsgálati eredmények
- Fejlesztési ütemterv havi bontásban
- Elért eredmények

Sikerkritérium:

- A sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedik az óvodai csoportba, amely közösség húzóerőként hat rá.
- Szívesen jár óvodába
- Örömmel vesz részt speciális tevékenységekben
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés
- Gyógypedagógiai fejlesztés hatására képességei optimálisan fejlődnek.
- A többségi gyermek és felnőtt közösség az együttélés során olyan humán értékekkel gazdagodik, mint elfogadás, tolerancia, segítőkészség, felértékelődik az egészség, mint érték.

10. 2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikrocsoportos tevékenységsszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

11. Az óvodai élet megszervezése

/Az óvodai élet időkeretei, hetirend, napirend/

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A napirend és a hetirend az a szervezeti keret, amely megfelelő időt biztosít minden tevékenységhez. Igazodik a helyi szokásokhoz, folyamatosság és rugalmasság jellemzik. Az állandóan, illetve ciklusosan ismétlődő tevékenységek erősítik a gyermekek biztonságérzetét.

Óvodánk 7⁰⁰-tól 16³⁰-ig tart nyitva. Ez időn belül az étkezések és a pihenés időpontja állandó. A gyermekek a legtöbb időt a számukra legfontosabb tevékenységgel, a játékkal tölthetik.

A napirend általános időkeretei:

7 ⁰⁰ -11 ⁴⁵	Játék a csoportszobában, a szabadban. Ezen belül: tízórai, szabadon választott, ill. az óvónő által szervezett, kezdeményezett tevékenységek, mindennapi testnevelés.
11 ⁴⁵ -12 ⁴⁵	Készülődés az ebédhez. Ebéd. Készülődés a pihenéshez.
12 ⁴⁵ -16 ³⁰	Pihenés, alvás. Uzsonna. Játék a csoportszobában, a szabadban.

Hetirend

A hetirendet is a rugalmasság és a folyamatosság jellemzi. A csoportok óvodapedagógusainak kompetenciája, hogy a számukra és a gyermekek számára legmegfelelőbb időpontban valósítsák meg a megtervezett feladatokat. A tervezéshez képest eltérhetnek, ha új élmény, ötlet, váratlan esemény, téma merül fel. A gyermekeket érdeklő tevékenység, téma feldolgozása napokon át tarthat.

A hetirend során megvalósítandó feladatok:

- Mindennapi testnevelés, Mese-vers
- Komplex foglalkozások rendszere:
 - Anyanyelv
 - Matematika
 - Természet, társadalom, ember
 - Művészeti tevékenységek

12. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Nevelési terv elkészítése, értékelése.
- Éves tanulási keretterv készítése heti, vagy havi lebontásban.
- Hetirend, napirend összeállítása.
- A gyermek egyéni fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések készítése.

13. Kapcsolatok

Az óvoda kapcsolatrendszere szerteágazó. A nevelés folyamatjellegű, ezért a folyamatosság biztosítása érdekében a családdal és az iskolával is hatékony kapcsolatot alakítunk ki. Az egyik intézménytípusból a másikba való átmenet minél zökkenő mentesebbé tétele érdekében.

13. 1. Szülőkkel való kapcsolattartás:

A szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködésének formái

A gyermekek egészséges személyiségfejlődésében meghatározó jelentőségű a család. Az óvodapedagógus feltételezi, hogy minden család közvetít valamilyen értéket a gyermekek felé, még akkor is, ha nem minden funkcióját teljesíti maradéktalanul. A társadalmi folyamatok negatív hatásait sok család nem tudja kivédeni, gyakran meghaladja a problémák megoldása a szülők erejét és lehetőségeit. Ezért szükséges megértéssel közelíteni a család felé. Jó szándékkal keressük a családok életében azt a pontot, amelyen keresztül a gyermek mélyebb megismeréséhez vezet az út, valamint a gyermekén keresztül pozitív hatást próbálunk gyakorolni a szülőre. Az óvoda és a család együttműködése egyenrangú nevelőtársi viszonyban kell, hogy működjön, amelynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Ahhoz, hogy a gyermekek személyiségfejlesztésében eredményeket érjünk el, elengedhetetlen a szülőkkel való együttműködés. Elfogadjuk a szülők szociokulturális környezetének különbségét, etnikai hovatartozását, „másságát”, mert csak így tudunk velük „együttnevelő” kapcsolatot teremteni. Toleráns óvónői magatartással, elfogadó hangnemben cserélünk véleményt a szülőkkel. Érezzék a szülők a bizalmat, azt hogy partnernek tekintjük őket, segítők vagyunk, a nevelés közös feladatunk a gyermek fejlesztése érdekében.

A nagyon szerény körülmények között élő családokban gyakori az önzetlenség, az együttérzés, a segítőkészség szép példája, míg ugyanez nem minden esetben mondható el az anyagi biztonságban élőkről. Az óvodapedagógus toleráns a szülők felé, próbálja átérezni helyzetüket és keresi a kapcsolatot a gyermekek érdekében.

A család és az óvoda jó kapcsolatának kialakítása során az első lépés, hogy az óvoda elfogadja a családok lehetőségeinek, kultúráltságának, emberi kapcsolatainak, nevelési elképzeléseinek különbözőségeit.

Az együttműködés formái:

- családlátogatások: bemutatkozó látogatás a gyermek óvodába érkezése előtt, preventív, visszatérő látogatások
- személyes beszélgetések, óvónői, szülői kezdeményezésre
- szülői értekezletek
- nyílt napok, közös ünnepek, rendezvények
- szülők bevonása az együttműködést gazdagító tevékenységekbe
- írásos tájékoztatás, egyéni „Fejlődési napló” megtekintése (szeptember, január, május)
- kirándulások

Óvodapedagógusaink feladata:

- a gyermek fejlesztésének megvalósítása
- a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás

A szülővel való kapcsolattartás formái:

- 1 A szülővel történő kapcsolattartás már az óvodába lépés előtt megkezdődik
- 2 Beiratkozás: anamnézis felvétele, ismerkedés az óvodával
- 3 Beszoktatás: Informálódás a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól, elsődlegesen az anya-gyermek kapcsolatáról. Az első találkozás az óvodával, annak emberi, érzelmi és tárgyi környezetével, szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát. A gyermek óvodai beilleszkedése, későbbi szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapintatot igényel. Bármely életkorban történik is a beszoktatás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás nemcsak a csoport óvodapedagógusaival, hanem az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. A beszoktatás kettős feladat. Egyrészt a kisgyermeket adaptáljuk az új környezethez, másrészt a szülőket is meg kell nyernünk az együttműködéshez
- 4 Szülői értekezletek: az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése, közlése.
- 5 Folyamatos fogadóórák időpont egyeztetéssel: konkrét nevelési helyzetek, problémák megbeszélése, tanácsadás
- 6 Közös ünneplések
- 7 Napi beszélgetések: lényegre szorítókozó informálások
- 8 Faliújságon közzé tett hírek

Az óvodai nevelés akkor képes céljait elérni, ha a családdal együtt kölcsönös bizalommal és tisztelettel nevel és segíti a szülőket abban, hogy az óvodában már jól megalapozott fejlesztési eljárásokat a családi ház átvegye, folytathassa. Ehhez azonban a legfontosabb kiindulási feltétel, hogy az óvodapedagógusok ismerjék és tartsák tiszteletben a szülőket nevelési eljárásaik finomításában.

A Szülői Munkaközösséggel való kapcsolattartást, az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

Fontos a kölcsönös bizalmon alapuló, folyamatos információcsere, melynek során megismerhetjük a családi hátteret, a szülő pedig tudomást szerez az óvoda céljai, feladatai, módszerei felől. Az együttműködés megléte, annak minősége erősítheti vagy gyengítheti a gyermek személyiségének optimális fejlődését.

13. 2. Az Általános Iskolával való kapcsolattartás:

Kapcsolatunkat arra a szándékunkra építjük, hogy kölcsönösen megismertessük nevelési céljainkat, módszereinket, a gyermekek képességfejlesztése, személyiségük alakítása terén. Különös jelentőségű ez napjainkban, amikor a törvényi szabályozás szerint is egységes folyamatként kell értelmezni az egymás munkájára építő intézményekben zajló fejlesztő tevékenységeket.

Az együttműködés formái:

- folyamatos kapcsolattartás,
- kölcsönös informálás
- kölcsönös hospitálások
- élményszerű látogatás az iskolában
- tanítók látogatása az óvodában

13. 3. Szakmai és Szakszolgálattal való kapcsolattartás:

Az együttműködés formái:

- tanulási nehézséggel és magatartási zavarokkal küzdő gyerekek szakértői vizsgálata, egyéni fejlesztése,
- fejlesztési tanácsok az óvodapedagógusok részére pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus közreműködésével.

13. 4. Logopédussal, fejlesztő pedagógussal, gyógytornással való kapcsolattartás:

Az együttműködés formái:

- tanév eleji állapotfelmérés
- beszédhibás és részképesség zavarokkal küzdő gyerekek folyamatos, rendszeres fejlesztése
- fejlesztési terv, eredmények megbeszélése az óvodapedagógusokkal

13. 5. Az óvoda orvosával, védőnőjével való kapcsolattartás:

Az együttműködés formái:

- alkalmankénti esetmegbeszélések
- évente orvosi vizsgálat mindegyik csoportban (státusz vizsgálat)
- tanköteles korú gyermekek részére iskolaalkalmassági vizsgálat
- tisztasági vizsgálat

13. 6. Kapcsolat a fenntartóval

Az együttműködés formái:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- óvodavezető beszámolója

13. 7. Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartás:

Az együttműködés formái:

- szóbeli/telefonos megbeszélések
- írásos anyagok
- felmerülő problémák megoldásában kölcsönös segítségnyújtás
- jelzőrendszer működtetése
- esetmegbeszélések a gyermekvédelmi felelős és az érintett pedagógusok közreműködésével
- közös családlátogatások

13. 8. Közművelődési intézményekkel való kapcsolattartás:

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk.

Az együttműködés formái:

- gyermekmúsorok, játszóház látogatása
- rendszeres könyvtárlátogatás

14. Gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységek

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra, a problémák korai felismerésére és hatékony segítségnyújtással igyekszünk megoldást találni.

Céljaink:

- 1 Óvodásaink életkörülményeinek alapos megismerése
- 2 Az újonnan érkező gyermekekről anamnézis felvétele
- 3 Az egyéni fejlődés figyelemmel kísérése
- 4 A gyermekvédelmi esetek kiszűrése, számukra fokozott segítségnyújtás biztosítása.

Feladataink:

- 1 A családi nevelés segítése, hiányosságainak észrevételezése gyermekek testi-lelki egészségének megóvása érdekében (védő-óvóintézkedések)
- 2 A gyermekvédelmi törvény megismertetése a szülőkkel
- 3 A szülők tájékoztatása, az erre a célra szánt faliújságon keresztül a gyermekvédelmi felelős nevről, fogadóórájának időpontjáról és a nekik szóló aktuális információkról.
- 4 A család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatások felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása valamint tanácsadás
- 5 Az adatszolgáltatás kizárólag a gyermek érdekeit szolgálja, a szülők által elmondottakat bizalmasan kezeljük, a felmerülő gondokat közösen próbáljuk megoldani.
- 6 A csoportvezető óvónők feladata, a gyermekek megfigyelése, a segítségre szorulóknak adatainak, problémáinak összeírása, a gyermekek fejlődésének, viselkedésének, magatartásának illetve a családban bekövetkezett változásoknak a nyomon követése.
- 7 A gyermeket veszélyeztető helyzetben gyorsan és hatékonyan intézkedünk, jelzőrendszert működtetünk (elsősorban a Gyermekjóléti Szolgálat felé) minden olyan esetben, ha a pedagógiai segítségnyújtás eredménytelennek bizonyult.
- 8 A gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása.
- 9 Fokozottan figyelünk a gyermekbalesetek megelőzésére.
- 10 A gyermekek rendszeres óvodába járásának ellenőrzése, szükség esetén eljárás kezdeményezése.
- 11 A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermek, otthoni ellátásának, pihenésének a nyomon követése, folyamatos ellenőrzése.
- 12 A gyermekek körében az esélyegyenlőség biztosítására törekszünk, határozottan fellépünk a megbélyegzés, a kirekesztés ellen.

15. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Néphagyományőrző ünnepek:

- Mikulás várás, Advent, Karácsony
- Farsang - fánkot sütnek a szülők, jelmezt, álarcot készítenek, végül kiszabóbot égetnek az udvaron.
- Húsvéti készülődés - tojásfestéssel, óvoda díszítéssel

Nemzeti ünnepeink:

- Március 15., október 23., június 04.- az óvodán belül vagy a községi ünnepségen ünnepeljük

Óvodai hagyományaink:

- Gyermeknap - ha mód van rá, kirándulással egybekötve, vagy játékos vetélkedővel
- Alkalmanként színház, bábszínház látogatást szervezünk, akár helyben is
- Gyermek születés- és névnapját megünnepeljük

Természetóvó jeles napjaink:

- Állatok Világnapja október 04.
- Víz világnapja március 22.
- Föld Napja április 22.
- Madarak és Fák Napja május 10.
- Környezetvédelmi Világnap június 05.

Egyéb programok:

- Könyvtárlátogatás évente több alkalommal
- Iskolalátogatás, vonatkirándulás a nagycsoportosokkal
- Térségi óvodák közötti ügyességi vetélkedők
- Közös kirándulások a szülőkkel együtt

Az óvoda és a család közös rendezvényei:

- Adventi,-és húsvéti játszóház
- Családi gyermeknap
- Anyák - napja
- Évzáró- ballagás

16. Eszközök és felszerelések jegyzéke

Az óvoda feladata a tárgyi környezet elrendezése, óvása, pótlása, a megfelelő állapot biztosítása.

Az óvodánkban folyó tevékenységekhez szükséges eszközök

Tevékenység megnevezése	Eszközök
Testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tornaszőnyeg ▪ Greiswald készlet kiegészítőkkal ▪ tornabot ▪ babzsák, kendő, szalag ▪ különféle nagyságú, felületű és súlyú labdák ▪ magasugró készlet, húzókötel ▪ kosárlabda palánk, futballkapu... ▪ különböző csúszó, kúszó, mászó, egyensúly és ügyességfejlesztő eszközök (WESCO) ▪ trambulin
Játék	<p>Mozgásos játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kerékpár, roller, gördeszka ▪ labda, ugrálókötél, hinta, mérleghinta ▪ csúszda, mászóka <p>Dramatikus és szerep játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bábok, különféle ruhák, kendők ▪ a valóság tárgyainak, jelenségeinek kicsinyített eszközei. Pl.: babák, edények, babakocsi, orvosi és fodrász eszközök, közlekedési eszközök, állatfigurák... <p>Építő játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ különféle méretű hasábok, konstrukciós játékok, építőelemek, homokozó játékok <p>Szellemi játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kirakók, társasjátékok, mesekártyák, különféle logikai-fejlesztő játékok <p>Népi játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ a játék jellegéből adódó eszközök, kalap, kendő, bot, szalag, labda, fejdíszek
Mese-vers	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mesekönyvek, leporellók, bábok, CD lemezek, videó kazetták, DVD-k
Vizuális nevelés (A nevelési év folyamán folyamatos eszközbeszerzést igényel.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kifestők, színezők ▪ jó minőségű ecsetek festékek, ragasztók, gyurmák ▪ ceruzák, zsírkréták, ollók ▪ különféle méretű, színű, és anyagú papírok ▪ fonalak, textíliák...
Ének-zene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zenei anyagok CD-n, kazettán ▪ zenei hangszerek ▪ dalos játékokhoz kellékek

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a gyermekeket körülvevő tárgyak
Természet-társadalom-ember	<ul style="list-style-type: none"> ▪ természet élővilága, környezet valóságos tárgyai ▪ haleledel ▪ a környezet megismerésére motiváló képeskönyvek ▪ kerti szerszámok (gyermekek méreteihez igazítva)
Matematika	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a gyermekek tevékenységében használt minden eszköz, és közvetlen környezete ▪ geometriai formák, testek, rúdkészlet, gyöngyök, számoló pálcikák ▪ logikai készlet ▪ feladatlapok
Munka jellegű tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a gyermekek méreteihez igazodó eszközök (seprű, lapát, törlőkendők, kiskötények, étkezéshez szükséges eszközök)

Az óvoda udvarának kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja. Játszóparkunk gazdag mozgástevékenységre ad lehetőséget (mászásra, kúszásra, futásra, labdajátékokra stb.)

IRODALOMJEGYZÉK

1. Fábián Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai nevelési program.

Miskolc, 1996.

2. Bihariné dr. Krekó Ilona – Kanczler Gyuláné dr.: Útmutató – természet – társadalom – ember.

FABULA Humán Szolgáltató Bt., Miskolc, 1998.

3. Boza Erzsébet: Útmutató – Művészeti tevékenységek vizuális komplex foglalkozásainak szervezéséhez.

FABULA Humán Szolgáltató Bt., Miskolc, 1998.

4. Fábián Katalin: Útmutató – A tevékenységen alapuló szokásrendszer kialakítása, gondozása és az egészséges életmódra nevelés az óvodában.

FABULA Humán Szolgáltató Bt., Miskolc, 1998.

5. Dr. Bondár Zsuzsanna: Útmutató – A tevékenységközpontú óvodai nevelési program mindennapi testnevelés foglalkozásainak szervezéséhez.

FABULA Humán Szolgáltató Bt., Miskolc, 1998.

6. Szemán Józsefné dr.: Útmutató – A tevékenységközpontú óvodai nevelési program matematikai komplex foglalkozásainak szervezéséhez.

FABULA Humán Szolgáltató Bt., Miskolc, 1997.

7. Fábián Katalin: Útmutató – Tervezés ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések.

FABULA Humán Szolgáltató Bt., Miskolc

8. Forrai Katalin: Ének az óvodában.

Zenekiadó, Budapest, 1997.

9. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

Budapest, 1996.

10. Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan?

Országos Közoktatási Intézet, Budapest

12. Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1996.

13. Chrappán Magdolna - Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program

FABULA Humán Szolg. Bt., 2007.

14. Erdőhát Imréné – Fülöp Istvánné – Szabóné Balogh Etelka – Tóthné Domány

Mária: IPR az óvodai gyakorlatban

Oktador Pedagógiai Szolgáltató Intézet 2010.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte:.....
Dátum.....
Szülői Közösség**Egyetértését nyilvánította:**.....
Dátum.....
Fenntartó**Elfogadta:**.....
Dátum.....
Nevelőtestület**Jóváhagyta:**.....
Dátum.....
Óvodavezető**Tájékoztatásul megkapták:**

Önkormányzat

Szülői szervezet

Publikálás formája:*Kifüggesztés: Óvoda*

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

2013. szeptember 1-től a visszavonásig, vagy módosításig.

A nevelési program működésének értékelését a nevelőtestület minden tanévzáró értekezleten elvégzi.

Programmódosítás kérhető, ha a nevelőtestület, a Szülői Szervezet, illetve a fenntartó indítványozza.

A módosítás lehetséges okai:

- Ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt.
- Ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.
- Szervezeti átalakítás esetén.

A programmódosítás előterjesztésének módja:

- Írásbeli előterjesztés az intézmény vezetőségének.
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek.
- Szóbeli előterjesztés a nevelőtestületi értekezleten.